

Slavoj Zizek

Skiljelinjen går mellan fundamentalister och fredsvänner

Ur *Flamman* 16/10 2023

Barbariet som Hamas har släppt lös i Israel måste fördömas förbehållslöst, utan ”om” och ”men”. Massakrerna, våldtakterna och bortrövandet av civila från byar, kibbutzer och en musikfestival utgjorde en pogrom, som bekräftar att Hamas sanna mål är att utplåna den israeliska staten och alla israeler. Med det sagt är det nödvändigt att sätta situationen i ett historisk sammanhang – inte som ett ursäktande, men för att uppnå klarhet kring vägen framåt.

Det första att ta i beaktande är den absoluta förtvivlan som präglar livet för de flesta palestinier. Minns strömmen av isolerade självmordsattacker på Jerusalems gator för omkring ett årtionde sedan. En vanlig palestinier kunde närma sig en jude, dra fram en kniv och sticka offret, i full vetskap om att han eller hon omedelbart skulle dödas. Det fanns inget budskap i dessa ”terroristiska” handlingar, inga rop om att ”Befria Palestina!” Det fanns inte heller någon organisation bakom dem. De var individuella handlingar av våldsam förtvivlan.

Saker tog en vändning till det sämre när Benjamin Netanyahu bildade en ny regering genom att alliera sig med högerextrema bosättningspartier som öppet förespråkar annektering av palestinska områden på Västbanken. Den nya ministern för nationell säkerhet, Itamar Ben-Gvir, anser att: ”Min rätt, min frus rätt, mina barns rätt att röra sig fritt [på Västbanken] är viktigare än arabernas.” Detta är en man som tidigare var utestängd från militärtjänst på grund av sin anknytning till extremistiska antiarabiska partier som hade klassificerats som terroristorganisationer efter massakern på araber i Hebron 1994.

Efter att länge ha skrutit om sin status som den enda demokratin i Mellanöstern håller Israel under Netanyahus nuvarande regering på att förvandlas till en teokrati. Den nuvarande regeringens lista över ”grundläggande principer” säger att: ”Det judiska folket har en exklusiv och omistlig rätt till alla delar av Landet Israel. Regeringen kommer att främja och utveckla bosättningen i alla delar av Landet Israel – i Galileen, Negev, Golan och Judéen och Samaria.”

Inför sådana målsättningar är det absurt att förebrå palestinier för att vägra förhandla med Israel. Den nuvarande regeringens eget officiella program tar förhandlingarna från bordet.

Vissa konspirationsteoretiker kommer att insistera på att Netanyahus regering måste ha vetat att en attack skulle komma, med tanke på styrkan i Israels förmåga till övervakning och underrättelseinsamling i Gaza. Men även om attacken verkligen tjänar intressena för de israeliska hardliners som nu sitter vid makten, så kastar den också tvivel över Netanyahus påstående om att vara ”Mr. Säkerhet”.

I vilket fall är det inte svårt att se hur båda sidor – Hamas och Israels ultranationalistiska regering – motsätter sig möjligheten till fred. Båda har förbundit sig till en dödsstrid.

Valet står inte mellan den ena hårdföra fraktionen eller den andra, utan mellan fundamentalisterna och alla dem som fortfarande tror på möjligheten till fredlig samexistens.

Hamas dåd kommer under en period av stora konflikter inom Israel, rotade i Netanyahu-regeringens ansträngningar för att urholka rättsväsendet. Landet är splittrat mellan nationalistiska fundamentalister som vill avskaffa demokratiska institutioner och en civilsamhälls rörelse som är medveten om detta hot, men ovilliga att alliera sig med mer moderata palestinier.

Nu har den hotande konstitutionella krisen lagts på is och en samlingsregering har presenterats. Det är en klassisk historia: djupa och till synes existentiella inre splittringar övervinns plötsligt, tack vare en gemensam yttre fiende.

Men krävs det verkligen en yttre fiende för att uppnå fred och enhet på hemmaplan? Hur bryter man med denna onda cirkel?

Vägen framåt, konstaterar den tidigare israeliska premiärministern Ehud Olmert, är att bekämpa Hamas samtidigt som man sträcker ut en hand till palestinier som inte är antisemiter och är redo att förhandla. I motsats till vad israeliska ultranationalister hävdar så finns dessa människor. Den 10 september undertecknade fler än hundra palestinska akademiker och intellektuella ett öppet brev som ”orubbligt avvisar varje försök att förminska, förvränga eller rättfärdiga antisemitism, nazistiska brott mot mänskligheten eller historisk revisionism gentemot Förintelsen.”

När vi väl inser att inte alla israeler är fanatiska nationalister, och att inte alla palestinier är fanatiska antisemiter, kan vi börja erkänna den förtvivlan och förvirring som ger upphov till utbrott av ondska. Vi kan börja se den märkliga likheten mellan palestinerna, vars hemland förnekas dem, och judarna, vars historia präglas av samma erfarenhet.

En liknande spegling gäller för termen ”terrorism”. Under perioden av judisk kamp mot den brittiska militären i Palestina hade ”terrorister” en positiv klang. I slutet av 1940-talet publicerade amerikanska tidningar en annons med rubriken: ”Brev till Palestinas terrorister”, där manusförfattaren från Hollywood Ben Hecht skrev: ”Mina modiga vänner. Ni kanske inte tror vad jag skriver till er, ty det är mycket gödsel i luften för tillfället. Amerikas judar finns till för er.”

Under all polemik i dag om vem som räknas som terrorist, finns många palestinska araber som har levt i ett limbo i decennier. Vilka är de, och vilket land är deras? Är de invånare i ”Ockuperade territoriet”, ”Västbanken”, ”Judéen och Samarien” eller staten Palestina, som erkänns av 139 länder och som har varit en stat med observatörsstatus i FN sedan 2012? Ändå behandlar Israel, som kontrollerar det faktiska territoriet, palestinier som tillfälliga bosättare, som ett hinder för upprättandet av en ”normal” stat med judar som de enda sanna invånarna. Palestinier behandlas endast som ett problem. Staten Israel sträckte aldrig ut sin hand till dem för att erbjuda hopp, eller beskriva deras roll i statsbildningen på ett positivt sätt.

Hamas och de israeliska hökarna är två sidor av samma mynt. Valet står inte mellan den ena hårdföra fraktionen eller den andra, utan mellan fundamentalisterna och alla dem som fortfarande tror på möjligheten till fredlig samexistens. Det kan aldrig uppstå en kompromiss mellan palestinska och israeliska extremister, som båda måste bekämpas med ett fullt försvar av palestinska rättigheter, hand i hand med ett orubbligt engagemang i kampen mot antisemitism.

Hur utopiskt det än låter så är båda kamperna en och samma. Vi kan och bör ovillkorligen stödja Israels rätt att försvara sig mot terroristattacker. Men vi måste också villkorlöst sympatisera med de verkligt desperata och hopplösa förhållanden som palestinerna möter i Gaza och de ockuperade områdena. De som tror att det finns en ”motsägelse” i en sådan position är de som i praktiken blockerar en lösning.